

Útěk do Egypta, vraždění nevinů / Matouš 2, 13 – 23 / Bohoslužby Olomouc 4. 1. 2026

Bratři a sestry, lidi často zajímalo, co se s Ježíšem dělo během jeho dětství a mládí. Koluje o tom spousta legend, kde pracovala naplno lidská fantazie. Bible sama o tom ale mnoho neříká. Známe pouze zprávu o dvanáctiletém, který se ztratí Josefovi a Marii a najdou ho po třech dnech v chrámě. Evangelia totiž nejsou kronikářským záznamem. Dnešní oddíl nám říká, že mu hned po narození hrozilo smrtelné nebezpečí a rodina musí uprchnout do Egypta.

Evangelista Matouš nám řekne něco, co s námi má zatřást: Ježíš je už krátce po svém narození i se svými rodiči uprchlíkem bez domova, který musí hledat bezpečí v cizí zemi. Kdo jste byli na bohoslužbách na Štěpána, slyšeli jste, že vánoce nejsou jen poezie betlémů a radost pod rozsvíceným stromem, ale taky se dává lidem na vědomí, že budou pro Krista třeba i trpět jako první mučedník. No a ta dnešní slova říkají něco velmi podobného. Betlém, to není jen město, kde se rodí Spasitel světa, ale i místo hrůzy a strašného masakru těch nejmenších dětí. Je to i místo pláče a nářku nešťastných maminek, které putují se svým žalem k nedalekému hrobu Ráchel, pramáti Izraele. Matouš cituje proroka Jeremiáše: *„Hlas v Ráma je slyšet, Ráchel oplakává svoje děti.“* Ale co se vlastně tehdy v prorokových časech, šest století před Kristem stalo v tomto neznámém městečku pár kilometrů severně od Jeruzaléma? Tehdy tam totiž byli shromažďováni Izraelci, potomci Ráchelini a Josefovi - k deportaci do babylonského zajetí. Pláč Ráchel je tedy symbolickým pláčem pramáti nad jejími potomky. To shromaždiště k deportaci – to je nám cosi mrazivě povědomého. Vždyť je to nedávná historie. Deportace židů do vyhlazovacích táborů. Deportace všech, kteří byli nechtěni, nenáviděni a někomu překáželi. Kolik shromaždišť a ramp už Herodové stačili připravit. A Ráchel pláče

Slyšíme ten pláč dodnes. Zní z Izraelských kibuců i z Gazy. Slyšíme ho z Kyjeva. Slyšíme ho z Afriky. Slyšíme ho odevšad, kde jsou zabíjeni nevinní. Z nenávisti, nebo možná jen tak.....

Herodes je krutý vládce, který aby si udržel svou moc, nezastaví se před ničím, ani před hromadnou vraždou těch nejbezbrannějších. Herodes se bojí o svou moc a taky se mstí. Nejen za to, že jej mudrci oklamali, ale za to, že si z něj doslova udělali blázna, vysmáli se mu. A to krutí vládcové neodpouštějí.

Možná někdy považujeme tuto epizodu za sice krutou, ale přitom současně okrajovou. Ale zabité betlémské děti, jako i mnozí další, ať už děti, dospělí nebo staří - jsou připomínkou reality našeho světa a Bible ji nezastírá. A taky vánoční i povánoční čas má být příležitostí k připomínce jejich památky.

Naštěstí dá anděl ve snu Josefovi pokyn, aby vzal dítě i jeho matku a uprchl do Egypta. A on to bez odkladu udělá. Poslechne a jde. Za tím slovem anděla slyší Boží pokyn. Tady nám může být Josef příkladem – právě v té poslušnosti před Bohem. Mohl sám sobě falešně namlouvat, že snad nebude tak zle. Že tu svoji Marii přece nebude strašit. Někde se ukryjeme a vše přečkáme.

Kdyby neposlechl, stálo by to malého Ježíše život. Ono vůbec platí, že se ve světě Boží plány a záměry uskutečňují tím, že lidé uposlechnou Boží slovo a jednají podle něho. Platí to už od praotců. V případě svaté rodiny v takovéto situaci ohrožení si ale možná řekneme: Takhle že jedná Bůh? A proč? To tomu masakru nemohl zabránit, když je všemohoucí? To nemohl Josefovi a Marii tu cestu ušetřit?

Jako bychom slyšeli sami sebe. Když je Bůh milující a mocný, proč razantně a energicky nezasáhne proti zlým lidem a zlým vládcům? A když zasáhne, tak proč zrovna takhle a ne jinak?

Způsoby Boží pomoci jsou přece Božím věcí. Ten anděl, který se Josefovi zjeví ve snu, prostě pokračuje v tradici Božích poslů. Ano, Josef, Marie a Ježíš musejí utíkat do Egypta před Herodem. Tady si ale máme uvědomit ještě jednu důležitou věc. A sice, že svatá rodina prochází cestou, kterou kdysi dávno prošli praotcové a celý Izraelský lid. Abraham hledal kdysi taky štěstí v Egyptě. Josef tam byl prodán a odvečen a pak jeho bratři tam jdou hledat obživu. A pak, když se Egypt pro ně stal místem otroctví, poté, co faraon přikázal zabíjet novorozené hebrejské chlapce, vyvedl je Bůh skrze Mojžíše zpět do svobodné vlasti. Izrael byl tehdy na pokraji zničení a smrti, ale Bůh mu skrze Mojžíše připravil vysvobození. Pán Ježíš tak prochází podobnou cestou uprchlictví, ponížení i nebezpečím smrti. A také on projde cestou nazpět do zaslíbené země, kterou procházel kdysi Boží lid. Z Egypta tehdy Bůh povolal svého Syna Izraele. Z Egypta povolá svého Syna Ježíše. Ježíš je druhý Mojžíš, který vyzývá krutého faraóna: Propuť mého syna Izraele!

Nevíme, jak dlouho tam svatá rodina pobyla. Ale protože se odhaduje, že se Ježíš mohl narodit asi kolem roku 7 před naším letopočtem a Herodes zemřel v roce 4 před n. l., tak to byly možná tři roky maximálně. Herodes se dopustil hrozného zločinu, aby si zajistil moc – a umřel za nějaké dva nebo tři roky. Člověk si někdy myslí, že tady na tom světě bude věčně. Je i dnes mnoho tyranů jako Herodes, kterým jde tolik o udržení jejich vlastní moci, že se snaží ji udržet za každou cenu. Herodes si jen pár kilometrů od Betléma vybudoval luxusní palác. Dodnes jsou tam jeho vykopávky, které stačí k tomu, aby se člověk podívil. Celý ten příběh nám ukazuje, že to není tento mocnář, který určuje běh dějin, ale že je to Bůh,

který má – navzdory všemu náš svět pevně v rukou. Pán Bůh vládne. To on tahá za nitky a ne člověk.

Ze svaté rodiny se tedy stali uprchlíci, ale pak taky navrátilci. Opět se Josefovi ve snu ukázal anděl a řekl: „Vezmi dítě i jeho matku a odejdi do země Izraelské; neboť již zemřeli ti, kteří ukládali dítěti o život.“ Herodes dokraloval, tak jako nakonec dokralují všichni vládci, mnozí dost neslavně. A rodina je znova na cestě – na cestě domů. Pak ale dostanou ještě jeden pokyn, a sice že se mají usadit v městě Nazaret. V zapadlé osadě v Galileji.

Pán Ježíš nebude se svými rodiči bydlet na takzvané dobré adrese. Naopak – bude vyrůstat tam, kde je špína a lidské živoření i těžká práce k zajištění nejzákladnější obživy. Tam má být Ježíš doma. A bude dokonce nazván Nazaretský. Chatrným a ubohým nazaretským lidem ve špinavé Galileji nepohrdl. Z tohoto lidu si taky později vybere svoji družinu. Tito jeho nejbližší budou jako první svědky jeho činů, posluchači jeho slova. Ti jako první uslyší radostnou zvěst o příchodu věčného království světla a pokoje.

Prý ještě předtím, nežli se Kristův lid začal nazývat křesťany, říkalo se jim podle Ježíše „nazaretští“. Snad to byla původně nadávka a potupné označení. Ale přece se jednalo o nový Kristův lid, ve kterém vládne jiná moc, nežli moc síly a krutosti. Jsme na počátku roku 2026. A hned v jeho úvodu jsme mohli slyšet nabubřelé chvastounské řeči plné nadávek, nenávisti i ponižování těch statečných, kterým jeho autoři nesahají ani po kotníky.

Ne podlézání Herodům, ale moc víry, lásky, i naděje a taky moc oběti má sílu a má smysl. Tudy chceme jít. Tady chceme mít svoje místo. A nejen jako křesťané, ale jako součást společenství těch, pro které láska a pravda nesou prázdné pojmy. Amen.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, tvoje světlo už v našem světě svítí všude, i v těch nejzapadlejších končinách. Děkujeme ti za to, že i když se nám někdy zdá, že vítězí hrubá síla, chamtivost, bezohlednost a široké lokty, smíme přece věřit, že to tak není a že je to jinak. Že jsi ty vítězem. Že ty jednáš, i když někdy třeba v našich lidských očích zvláště a nepochopitelně. Děkujeme, že nás kvůli tobě nemusí ovládnout smutek k uzoufání. Amen.*